

Oppgaver
med

SETNINGER
OG
TEKST

grammatikk.com

© Kjell Heggvold Ullestad
Versjon 1.0 - 2024

Innhold

Introduksjon	5
Setninger	7
1) Verbets posisjon ★	7
2) Korrekt struktur ★	7
3) Ikke ★	7
4) Setningsadverb ★	8
5) Lag setninger ★	8
6) Ikke★★	9
7) Leddsetninger ★	10
8) Leddsetningen først ★★	11
9) Referat ★★	11
10) Som-setninger ★	12
11) Som-setninger ★★	13
12) Indirekte spørsmål ★★★	13
13) Det-setninger (presentering) ★	14
14) Det-setninger (utbryting) ★★	14
15) Repetisjon: Han vil lese ei bok i dag ★★★	15
16) Hva står det her? ★★★	16
Tekst	19
17) Konnektorer ★	19
18) Hvis eller om? ★	19
19) At eller som? ★	20
20) Når eller da? ★★	20
21) Verbets posisjon ★★	20
22) Så ★★★	21
23) Kronologi ★	22
24) Kronologi ★★	22
25) Årsaker ★★	23
26) Kontraster ★★	24
27) Adrian kjøper sko ★★	24
28) Nordmenns helse ★★★	25
29) En artikkel ★★★	25
30) Komma ★★	26
31) Misforståelser ★★	26
32) Variasjon ★★★	27

33) En kjempelang setning... ★★★	27
34) Politi-språk ★★	27
Fasit	29

INTRODUKSJON

Dette er en samling med oppgaver for å øve på ulike setnings-strukturer og å knytte setninger sammen til en tekst. Den første delen fokuserer på ulike typer setninger og strukturen i dem. I den andre delen er fokuset på logiske relasjoner i en tekst og hvordan du kan gjøre en tekst bedre.

Du finner svarene på alle oppgavene fra side 27.

Alle oppgavene har symboler som forteller hvor vanskelig oppgaven er, og hvor du kan finne hjelp. Se listen over symbol nedenfor.

 This is a collection of exercises to practise word order and connecting sentences to make texts. The first part focuses on different types of sentences and their structure. The second part focuses on logical relations between sentences and how to improve a text.

You will find keys to all the exercises from page 29.

All instructions are given only in Norwegian.

All the exercises have symbols telling you about their difficulty and where to look for help.

Symbol

- ★ Lett / easy
- ★★ Middels / medium
- ★★★ Vanskelig / difficult

 Du kan finne hjelp i disse dokumentene på grammatikk.com. / Look in these documents on grammatikk.com for help.

Feil?

Har du funnet en feil i en oppgave? Vennligst send en e-post til post@grammatikk.com.
Did you find a mistake in one of the exercises? Please report it to post@grammatikk.com.

SETNINGER

1) Verbets posisjon ★

 Norske setninger (helsetninger)

Eksempel: Jeg er trøtt *i dag*.

I dag er jeg trøtt.

1. Kurset begynner *i morgen*.

2. Jeg skal trene *nå*.

3. Elise kommer *på lørdag*.

4. Vi snakker norsk *hjemme*.

5. Vi spiser ikke fisk *i dag*.

6. Det regner ikke *i Oslo*.

7. Hun har ikke bodd *her*.

8. Det er kaldt *ute*.

2) Korrekt struktur ★

 Norske setninger (helsetninger)

Skriv «jeg kan ikke komme» eller «kan jeg ikke komme».

1. _____ før klokka seks.

2. I dag _____ på treningen.

3. _____ i morgen etter klokka sju?

4. Jeg vil gjerne komme, men _____ i kveld.

5. Hvorfor _____ på søndag?

6. På universitetet _____ for sent.

3) Ikke ★

 Norske setninger (helsetninger)

Skriv «ikke» på korrekt plass i setningene.

1. Jeg liker fiskeboller. _____

2. Nå snakker vi engelsk. _____

3. De har vært i Roma. _____

4. I morgen skal vi spise ute. _____
5. Gikk det bra på eksamen? _____
6. Hvem kan komme på festen? _____
7. Sara kan snakke fransk. _____
8. I dag vil hun gå på skolen. _____

4) Setningsadverb ★

 Norske setninger (helsetninger)

Eksempel:

(også) Jeg bor her. Jeg bor også her.

1. (ikke) Fredrik liker indisk mat.

2. (også) Jeg skal reise til USA i morgen.

3. (kanskje) Nå er de hjemme.

4. (aldri) Hun har vært i Afrika.

5. (alltid) I Brasil er de hyggelige mot turistene.

6. (gjærne) I morgen vil jeg bli med til byen.

5) Lag setninger ★

 Norske setninger (helsetninger)

Eksempel: en oppgave - Jeg - nå - gjør Jeg gjør en oppgave nå.

1. i Oslo - student - er - Johan.

2. gå - *I dag* - må - jeg - i butikken

3. ikke - har - i dag - vært - *Jeg* - i butikken

4. ikke - har - *I dag* - vært - jeg - i butikken

5. ikke - gått - *Hvorfor* - til butikken - har - han ?

6. på biblioteket - gå - også - *Jeg* - i dag - vil

7. på skolen - Thomas - gjerne - ei bok - lese - vil - *i dag*

8. sjokolade - aldri - han - kjøper - *I butikken.*

6) Ikke★★

 Tunge og lette subjekt og objekt

1. I dag kommer Tor til Oslo. _____

2. I dag kommer han ikke til Oslo. _____

3. I går var barna hjemme. _____

4. I går var de hjemme. _____

5. Jeg hører ham. _____

6. Hun ser mannen. _____

7. Spiste du pizzaen? _____

8. Spiste Fredrik pizzaen? _____

9. Spiste du den? _____

10. Spiste Fredrik den? _____

7) Leddsetninger ★

Leddsetninger

Lag leddsetninger.

1. Jonas sier: «Oppgaven er ikke vanskelig.»

Jonas sier at _____

2. Tom går i butikken. Han har ikke melk hjemme.

Tom bår i butikken fordi _____

3. Grete spør Lise: «Har du aldri vært i utlandet?»

Grete spør Lise om _____

4. Vi spør: «Skal dere også til London?»

Vi spør om _____

5. Kari kjeder seg. På lørdager spiller mannen alltid golf.

Kari kjeder seg fordi _____

6. Jeg går i kiosken. Jeg vil gjerne ha en is.

Jeg går i kiosken fordi _____

7. Hun spør: «Drikk ikke Arne kaffe?»

Hun spør om _____

8. Du sier: «Nå har jeg ikke tid.»

Du ser at _____

9. Peter sier: «Jeg spiser aldri brunost.»

Peter sier at _____

10. Anna spør: «Er Jens alltid hjemme?»

Anna spør om _____

11. Tom skrev teksten. Han skriver alltid gode tekster.

Tom skrev teksten fordi _____

12. Hun spør vennen: «Vil du også ha litt te?»

Hun spør om _____

8) Leddsetningen først ★★

👉 Leddsetninger

Start med leddsetningen.

1. Jeg kommer hvis jeg får tid.

Hvis _____

2. Hun blir sterk når hun trener så mye.

Når _____

3. Jeg skal hjelpe deg siden du hjalp meg.

Siden _____

4. De ble veldig glade da de vant konkurransen.

Da _____

5. Vi skal gå og bade før det begynner å regne.

Før _____

6. I går var det fint vær selv om det var kaldt.

Selv om _____

7. De kunne ikke reise siden de ikke hadde råd.

Siden _____

8. Du er flink hvis du gjør oppgaven riktig.

Hvis _____

9. Jeg blir alltid trist når norskkurset er slutt.

Når _____

10. Nå stopper vi fordi det ikke er flere oppgaver.

Fordi _____

9) Referat ★★

👉 Subjunksjoner, Leddsetninger, Pronomen

Eksempel:

Han sier: «Jeg kommer i dag.»

Han sier at han kommer i dag _____

1. Per spør: «Liker du sjokolade?» _____

2. Anne sier: «Jeg vil ikke lese boka.» _____
3. Du spør: «Hvor kommer du fra?» _____
4. Hun sier: «Bilen min er starter ikke.» _____
5. Han forteller: «Det blir kanskje sol.» _____
6. De sier: «Vi kan ikke besøke dere nå.» _____
7. Boris spør: «Kan du hjelpe meg?» _____
8. Du synes: «Faren min er gammel.» _____

10) Som-setninger★

 Som-setninger

Lag som-setninger.

1. Jeg har en hund. Den heter Fido.
Jeg har en hund _____
2. Her bor onkelen min. Han er ganske gammel.
Her bor onkelen min _____
3. Jeg leser ei bok. Jeg liker den.
Jeg leser ei bok _____
4. Hun kjøpte en genser. Jeg likte den ikke.
Hun kjøpte en genser _____
5. Hun kjøpte en genser. Den var ikke så pen.
Hun kjøpte en genser _____
6. Der kommer Ole. Han vil aldri gifte seg.
Der kommer Ole _____
7. De besøkte noen venner. De besøkte også vennene i fjor.
De besøkte noen venner _____
8. Vi har noen naboer. De spiller alltid musikk.
Vi har noen naboer _____

11) Som-setninger ★★

Som-setninger

Lag som-setninger.

1. Jeg liker byen. Jeg bor i den.

Jeg liker byen _____

2. Hvem er mannen? Du snakket med ham.

Hvem er mannen _____

3. Jeg har en venn. Jeg tenker på ham.

Jeg har en venn _____

4. Hun liker skolen. Hun jobber på den.

Hun liker skolen _____

5. Vi har en bil. Sønnen min kjører alltid i den.

Vi har en bil _____

6. De har kjøpt et hus. De skal flytte inn i det i morgen.

De har kjøpt et hus _____

7. Jeg liker det bordet. Boka ligger på bordet.

Jeg liker det bordet _____

8. Han har en nabo. Han snakker ikke med naboen.

Han har en nabo _____

12) Indirekte spørsmål ★★★

Indirekte spørsmål

Eksempel:

Hva heter du?

Jeg spør *hva du heter.* _____

1. Hva er best?

Jeg spør _____

2. Hva liker du best?

Jeg spør _____

3. Heter han Jakob?

Jeg er ikke sikker på _____

4. Hvor mange kommer?

Jeg vet ikke _____

5. Hvor bor de?

Jeg lurer på _____

6. Kommer du fra Bergen?

Jeg spør _____

7. Hvilken buss må du ta?	Jeg vet ikke _____
8. Hvem ringte du til?	Jeg spør _____
9. Hvem ringte til deg?	Jeg lurer på _____
10. Er denne boka god?	Jeg vet ikke _____
11. Hva skjedde?	Jeg er ikke sikker på _____
12. Blir det regn i morgen?	Jeg lurer på _____

13) Det-setninger (presentering) ★

 Det-setninger

Eksempel:

En bil står i gata.

Det står en bil i gata.

1. En mann sitter i parken.

2. I parken sitter en mann.

3. Å lære et språk tar mye tid.

4. Ligger ei avis på bordet?

5. At hun er flink, er riktig.

6. Tre gutter kommer på veien.

7. Å danse er morsomt.

8. Er å spille sjakk vanskelig?

14) Det-setninger (utbryting) ★★

 Det-setninger

Lag utbrytinger. Fokuser på ordet/ordene i *kursiv*.

Eksempel:

Læreren sier det.

Det er læreren som sier det.

1. *Mette* løper fortest.

2. Han har *en telefon* i lomma.

3. Hun skrev *en artikkel*.

4. *Hun* skrev artikkelen.

5. Skrev *hun* artikkelen?

6. Skrev hun *en artikkel*?

7. Vi kal reise *i morgen*.

8. Kommer *Petter* der borte? _____
9. *Hvem* kommer der borte? _____
10. *Joakim* har laget maten. _____
11. *Hva* har *Joakim* laget? _____
12. De bodde i *Nordre gate*. _____

15) Repetisjon: Han vil lese ei bok i dag ★★★

 Norske setninger, Leddsetninger, Som-setninger, Indirekte spørsmål og Det-setninger

Følg instruksjonene og lag nye setninger. Tips: Sjekk svarene etter hver setning.

(1) Sett inn «gjærne» inn i denne setningen: *Han vil lese ei bok i dag*.

(2) Gjenta setningen i (1), men start med «I dag...»

(3) Skriv en som-setning til (2) med informasjonen «Boka er interessant.»

(4) Sett inn «kanskje» i som-setningen.

(5) Legg til en fordi-setning til (1) med informasjonen «Han skal ikke på jobb».

(6) Gjenta setningen i (5), men skriv fordi-setningen først.

(7) Lag et referat av (1). Start med «Jeg sier at...»

(8) Lag et ja-/nei-spørsmål av (1)

(9) Lag et hvem-spørsmål av (1).

(10) Lag indirekte spørsmål av (9). Start med «Jeg spør».

(11) Lag en utbryting av (2). Du skal fokusere på *han*.

(12) Lag en utbryting av (2). Du skal fokusere på *i dag*.

16) Hva står det her? ★★★

 Norske setninger, Ledsetninger, Som-setninger, Indirekte spørsmål, Det-setninger, Tunge og lette subjekt og objekt, Subjunksjoner og Konjunksjoner.

Lag korrekte setninger. Start med ordet/ordene i *kursiv*. En skråstrek (/) betyr: her starter en ny setning. Eksempel:

heter - Ole - *Jeg* / du - og - Jakob - heter *Jeg heter Ole, og du heter Jakob.*

Nivå 1

1. e-post - ofte - *Anna* - til vennene sine - skriver
2. hver dag - går - jeg - *Om vinteren* - på ski
3. kommer - på skolen - *Jeg* - i dag - ikke
4. på skolen - elevene - læreren - *Den siste uka* - gitt - ikke - har - lekser
5. *I morgen* - mye - regne - skal - det - kanskje

Nivå 2

6. snill - *Petter* - alltid - er / også - Jan - hyggelig - og - er
7. filmen - i går - *Erik* - likte / ikke - Tom - likte - den - men
8. sultne - *Nå* - er - de / siden frokost - de - for - har - ikke - spist
9. til Paris - i ferien - vi - reise - *Skal* / reise - vi - eller - til Roma - heller - skal ?
10. på meg - en varm jakke - har - *Jeg* / så - ikke - fryser - jeg

Nivå 3

11. *Trine* - komme - kunne - ikke / tid - fordi - hadde - ikke - hun
12. sa - Ola - *I går* - til meg / besøke - ville - gjerne - oss - han - at
13. en kvinne - bor - *I det huset* - det / veldig - som - hyggelig - alltid - er
14. en mann - *Jeg* - på butikken - traff - i går / gjerne - vil - som - med - snakke - jeg - mer
15. til Italia - å reise - *I sommer* - har - de - lyst til / ikke - det - for varmt - hvis - der - blir

Nivå 4

16. skolen - *Da* - var - slutt / hjem - gikk - han
17. har - ikke - jeg - *Siden* - bil / alltid - må - reise - med bussen - jeg
18. kaldt - det - *Når* - er - ute / varme klær - må - jeg - på meg - ha
19. *Fordi* - stor - nå - arbeidsledigheten - her - er / mange - å flytte - til byen - ønsker
20. regner - ofte - ute - om kvelden - det - *Selv om* / inne - ikke - de - å sitte - liker

Nivå 5

21. *Han* - filmen - se - ville - også / alle - likte - fordi - den - godt / men - hadde - da - han - sett - den / ikke - han - den - likte

22. flink - han - *Selv om* - var / hun - ble - irritert / spilte - gitar - fordi - om natta - ofte - han / da - hun - og - ikke - sove - kunne
23. *Norsk grammatikk* - vanskelig - være - kan / lært - det - før - har - vi / men - kan - når - vi - det / det - er - vanskelig - ikke
24. sommerferie - *Når* - de - har / til utlandet - mange nordmenn - gjerne - reiser / mange - hjemme - også - blir - men / de - ikke - råd til - fordi - har - å reise
25. *Hun* - spurte / komme - som - skulle - hvem - på festen / hvis - fordi - kom - Jakob - ikke / heller ikke - komme - ville - hun

TEKST

17) Konnektorer ★

 Konjunksjoner, Subjunksjoner

Sett inn konjunksjoner eller subjunksjoner som passer.

1. Han sier _____ han vil gå hjem.
2. Kari spiser kake, _____ Liv spiser også kake.
3. Han spurte _____ hun ville gifte seg med ham.
4. Jeg vil ikke bo i Bergen _____ det regner der.
5. Per drikker te, _____ Jens liker ikke te.
6. Vil du ha te, _____ vil du ha kaffe?
7. Jeg skal gjøre det _____ jeg har tid.
8. Han vet ikke _____ det er sant.
9. Hva skal du gjøre _____ du venter?
10. Vi må gå hjem _____ det blir mørkt ute.
11. Jeg kan ikke komme _____ _____ jeg har lyst.
12. Jeg er syk, _____ jeg kan ikke bli med.

18) Hvis eller om? ★

 Vanskelige konnektorer

Sett inn *hvis* eller *om*. Bruk *hvis* der det er mulig.

1. _____ du kommer for sent, kan du ikke bli med.
2. Jeg tror jeg blir lettere _____ du gjør det slik.
3. Vi kan spørre _____ det er dyrt.
4. Ta kontakt _____ du får problemer.
5. Jeg er ikke sikker på _____ jeg husker det.
6. De visste ikke _____ det var en god idé.
7. Du er flink _____ du gjør denne oppgaven riktig!
8. Lurer du på _____ du skal kjøpe bilen?

19) At eller som? ★

 Vanskelige konnektorer

Fredrik og Maria har kjøpt en bil _____ er fire år gammel. Den har kjørt 50 000 kilometer, men Fredrik synes ikke _____ det er så mye. Biler _____ er fire år, har ofte kjørt mye mer. Fredrik vet også _____ Maria liker bilen. Hun sier _____ den har god plass. Hun ville gjerne ha en bil _____ er stor og komfortabel, og hun synes _____ de har fått det. Om ettermiddagen drar Fredrik til Henrik, _____ er en god venn. Han vil _____ Henrik skal se på bilen og kanskje kjøre en tur. Maria håper _____ de kjører forsiktig.

20) Når eller da? ★★

 Vanskelige konnektorer

1. Det var alt blitt mørkt _____ hun kom hjem.
2. Han likte å sitte ute _____ det var fint vær.
3. _____ jeg var ung var alt så mye bedre.
4. Han brukte nesten alltid sykkel _____ han skulle noe sted.
5. _____ jeg har ferie, liker jeg å reise til utlandet.
6. De var heldigvis inne _____ det plutselig begynte å regne.
7. _____ jeg var på tur i marka i går, så jeg en elg.
8. _____ jeg var på tur i marka, så jeg ofte elger.
9. De gikk alltid på kafé _____ de var i byen.
10. Han ble ofte syk _____ han reiste med båt.
11. Hun likte godt å høre eventyr _____ hun var mindre.
12. _____ han skulle spise lunsj, var kantina stengt.

21) Verbets posisjon ★★

 Konjunksjoner, Subjunksjoner, Så

Sett inn *han var* eller *var han*.

1. Han kunne ikke komme fordi _____ opptatt.
2. Han var syk. Derfor _____ hjemme.
3. Han jogget en halvtime, og etterpå _____ hos en venn.

4. Først var han på jobben. Så _____ på trening.
5. Han fikk jobben, så _____ veldig glad.
6. Kona sa at _____ på trening.
7. Han så alltid på TV når _____ hjemme.
8. Han bodde i Bodø da _____ liten.
9. Av og til hadde jeg problemer. Da _____ en god venn.
10. Når _____ på Nordkapp?
11. Han var kollegaen min. Dessuten _____ en god venn.
12. Han var syk. Likevel _____ på kontoret.
13. Han var syk, men _____ på kontoret.
14. Noen ganger reiste han til England. Ellers _____ i Italia.
15. Reiste han til England, eller _____ i Italia?

22) Så ★★★

 Så

Kombinér setningene med *så*. Eksempler:

Anna hadde fri. Hun reiste til Oslo.

Anna hadde fri, så hun reiste til Oslo.

Hun kjørte til hjem. Hun gikk en tur.

Hun kjørte hjem. Så gikk hun en tur.

1. De var der i fire dager. De opplevde mye.

2. De så på Stortinget. De besøkte Akershus festning.

3. De liker å kjøpe klær. De dro på shopping.

4. Først dro de på shopping. De gikk i teateret.

5. De løp. De skulle ikke miste bussen.

6. Språket var vanskelig. De forstod ikke alt.

23) Kronologi ★

 Kronologi

Eksempel:

Jeg spiser. Jeg pusser tennene. Først spiser jeg. Etterpå pusser jeg tennene.

1. Hun spiser frokost. Hun går til skolen.

Først _____ . Så _____ .

2. Foreldrene drikker kaffe. De slapper av.

Først _____ . Etterpå _____ .

3. Hun ser en film. Hun legger seg.

Først _____ , og etter _____ .

4. Maria vasker sønnen. Hun tar på ham klær.

Etter frokost _____ . Så _____ .

24) Kronologi ★★

 Kronologi

Sett sammen setningene. Bruk *når* eller *etter at*.

Eksempel:

Først skal vi spise. Så skal vi sove. Vi skal sove etter at / når vi har spist.

1. Først skal vi se filmen. Så skal vi diskutere den.

2. Først skal vi besøke Bergen. Etterpå skal vi dra til Oslo.

3. Først skal de kjøpe ei avis. Så skal de kjøpe ei bok.

4. Først skal de sykle litt. Etterpå skal de gå.

5. Først skal de være på et møte. Så skal de spise lunsj.

6. Først skal de diskutere oppgaven. Etterpå skal de skrive en tekst.

25) Årsaker ★★

 Argumenter i en tekst

Sett sammen setningene med konnektoren som er gitt.

1. Per ville ikke bli våt. Han tok på seg støvler.

(fordi) _____

(så) _____

(derfor) _____

2. Jeg må være hjemme i dag. Jeg må lese til eksamen.

(fordi) _____

(for å) _____

(derfor) _____

3. Han reiste ikke til USA. Billettprisen var for høy.

(derfor) _____

(fordi) _____

(på grunn av) _____

4. Han gikk tilbake til butikken. Han måtte kjøpe melk også.

(derfor) _____

(så) _____

(siden) _____

26) Kontraster ★★

 Argumenter i en tekst

Sett sammen setningene med konnektoren som er gitt.

1. Været var veldig dårlig. De gikk en lang tur.

(men) _____

(likevel) _____

(selv om) _____

2. Ida følte seg ikke bra. Hun ville gå på festen.

(likevel) _____

(selv om) _____

(men) _____

3. De har alltid mange problemer. De er aldri triste.

(men) _____

(til tross for) _____

(selv om) _____

27) Adrian kjøper sko ★★

 Konjunksjoner, Subjunksjoner, Argumenter i en tekst, Kronologi, Årsaker, Kontraster og Indirekte spørsmål

Bruk ulike konnektorer for å lage sammenheng i denne teksten.

Adrian drar til byen. Han må kjøpe nye sko. Han finner et par i skobutikken. De er billige og pene. De er ikke riktig størrelse. Adrian spør: «Har dere størrelse 44?» Selgeren sier: «Nei, vi har ikke det.» Lukas prøver et annet par. De skoene er ganske dyre. Han prøver skoene. De passer perfekt. De er gode. Adrian må ha gode sko. Han går mye. Han liker ikke å ta bussen. Skoene er svarte. Han spør: «Er skoene vanntette?» Selgeren sier: «De er ikke helt vanntette. De fungerer i vanlig regn.» Adrian sier: «Jeg tar dem.»

Adrian betaler i kassa. Han går på en kafé. Han er sulten. Han vil spise middag ute i dag. Det er kanskje dyrt. Han spør: «Hva er på menyen?». Han kjøper en hamburger. Den er ikke så dyr. Adrian spiser hamburgeren. Han går hjem.

28) Nordmenns helse ★★★

☞ *Konjunksjoner, Subjunksjoner, Argumenter i en tekst, Kronologi, Årsaker, Kontraster og Indirekte spørsmål*

Bruk ulike konnektorer og teknikker for å lage sammenheng i denne teksten.

Nordmenn lever ganske lenge. De lever lenger nå enn for noen tiår siden. Færre dør av hjerte- og karsykdommer nå. Gjennomsnittsalderen øker. Folk flest er fornøyd med helsa si. 80% sier at helsa er god. 7% sier at helsa er dårlig. Kvinner har litt flere helseproblemer enn menn. Kvinner lever lenger enn menn. Kvinner går oftere til legen. Menn venter ofte for lenge med å gå til legen. Mange leger mener: «Det er et problem». De spør seg: «Hva er grunnen til det?» De lurer på: «Er menn kanskje redde for å gå til legen?»

29) En artikkel ★★★

☞ *Konjunksjoner, Subjunksjoner, Argumenter i en tekst, Kronologi, Årsaker, Kontraster og Indirekte spørsmål*

Bruk ulike konnektorer og teknikker for å lage bedre sammenheng i denne artikkelen.

Holdt gislene foran seg

FILIPPINENE

☞ En buss med 25 personer ble kapret på Filippinene mandag. Kapreren hadde jobbet som politimann. Han ville ha jobben sin tilbake.

Kapreren slapp løs ni gisler. Så angrep politiet bussen. De begynte å skyte. Men kapreren holdt gislene foran seg. Til slutt skjøt de kapreren i hodet. Da hadde han drept åtte gisler.

22 av passasjerene var

turister fra Hongkong. Kineserne er sinte på Filippinene. Reise-selskaper avlyser turer dit. Filippinsk politi innrømmer at de gjorde mange feil. Dramaet ble sendt på TV. Kapreren kunne se hva politiet gjorde utenfor bussen.

Fire politimenn får ikke jobbe mens saken etterforskes. De ledet angrepet mot kapreren.

Cecilie B. Høstmark
cecilie@klartale.no

Artikkelen er fra Klar Tale, nr. 33, 2010. Gjengitt med tillatelse.

30) Komma ★★

 Komma

Sett inn komma i setningene.

1. Vi trenger gåde mel salt og melk.
2. I går så jeg en film og etterpå gikk jeg en tur.
3. Han gjorde oppgaven men han syntes at den var vanskelig.
4. Da de hadde spist middag ryddet bordet og vasket opp slappet de av.
5. Skal vi gå ut i kveld eller vil du heller være hjemme?
6. Den hvite kirka du ser der borte ble bygd i 1835.
7. «Jeg vil gjerne ha ett av de store gule eplene» sa hun.
8. Ingen av vennene verken Jan eller Per ville bli med på kino.
9. Hvis du ikke kommer nå går jeg alene.
10. Broren min som heter Ottar er eldre enn meg.
11. Alle studentene som kommer fra Italia snakker italiensk.
12. Hun er glad i musikk og kan både synge danse og spille gitar.

31) Misforståelser ★★

Skriv setningene slik at de ikke kan misforstås.

1. Far la katten i den røde stolen. Da far kom tilbake, var den borte.
Hva var borte – katten eller stolen?
2. Dette er en sang av Elvis som jeg ikke liker.
Hva/hvem liker ikke personen – sangen eller Elvis?
3. Lise sier til Anne at mannen hennes er veldig hyggelig.
Hvilken mann snakker Lise om?
4. Ordføreren avduket statuen foran biblioteket som er laget av Jensen.
Hva laget Jensen – statuen eller biblioteket?

32) Variasjon ★★★

Setningene under trenger mer variasjon. Følg instruksjonene og lag nye setninger. Du kan dele setningen i flere setninger.

1. **At:** Skriv på en annen måte slik at du bruker subjunksjonen *at* bare én gang.

Ola mente at det var viktig at foreldrene var enige i at barna sa ifra om at læreren syntes at elevene var late.

2. **Fordi:** Bruk alternativer til *fordi* for å få variasjon i denne teksten. Du kan bruke én *fordi*.

Jeg kan dessverre ikke komme på festen fordi jeg har det travelt. Jeg har ekstra mye å gjøre fordi en kollega er syk og fordi firmaet har fått en ny kontrakt. Vi fikk den fordi vi hadde det beste tilbudet. Dessuten må jeg passe ungene fordi kona mi skal til Bergen på kvelden.

3. **Det:** Skriv denne teksten slik at du bruker ordet *det* bare én gang.

Det var veldig vått på veien. Det hadde regnet mye om natta. Jeg likte det dårlig, men jeg måtte gå til jobben. Det hadde heldigvis ikke frosset, så det var ikke glatt. Men jeg var vant til det, så det skulle gå bra i dag også. Jeg var sikker på det.

33) En kjempelang setning... ★★★

Denne setningen er veldig lang og kommuniserer dårlig. Del den opp i flere korte setninger.

Selv om været kan bli bedre, mener jeg at vi ikke bør dra på den fjellturen fordi vi ikke har gode nok klær, og da kan vi komme til å fryse og bli syke slik at vi må være hjemme fra jobben bare fordi vi skulle gå opp på en dum fjelltopp for å se utsikten over byen, som vi kanskje ikke hadde sett fordi det var så mye tåke at vi ikke kunne se noe.

34) Politi-språk ★★

Politiet sier ofte enkle ting komplisert. Her er et sitat fra en politimann som snakket om en trafikkulykke. Hvordan kan du si dette så enkelt som mulig?

I forbindelse med ulykken ble det gjort funn av narkotika i tilknytning til kjøretøyet.

FASIT

1) Verbets posisjon

1. I morgen begynner kurset. 2. Nå skal jeg trene. 3. På lørdag kommer Elise. 4. Hjemme snakker vi norsk. 5. I dag spiser vi ikke fisk. 6. I Oslo regner det ikke. 7. Her har hun ikke bodd. 8. Ute er det kaldt.

2) Korrekt struktur

1. Jeg kan ikke komme, 2. kan jeg ikke komme, 3. Kan jeg ikke komme, 4. jeg kan ikke komme, 5. kan jeg ikke komme, 6. kan jeg ikke komme

3) Ikke

1. Jeg liker ikke fiskeboller. 2. Nå snakker vi ikke engelsk. 3. De har ikke vært i Roma. 4. I morgen skal vi ikke spise ute. 5. Gikk det ikke bra på eksamen? 6. Hvem kan ikke komme på festen? 7. Sara kan ikke snakke fransk. 8. I dag vil hun ikke gå på skolen.

4) Setningsadverb

1. Fredrik liker ikke indisk mat. 2. Jeg skal også reise til USA i morgen. / Jeg skal reise til USA i morgen også. 3. Nå er de kanskje hjemme. 4. Hun har aldri vært i Afrika. 5. I Brasil er de alltid hyggelige mot turistene. 6. I morgen vil jeg gjerne bli med til byen.

5) Lag setninger

1. Johan er student i Oslo. 2. I dag må jeg gå i butikken. 3. Jeg har ikke vært i butikken i dag. 4. I dag har jeg ikke vært i butikken. 5. Hvorfor har han ikke gått til butikken? 6. Jeg vil også gå på biblioteket i dag. 7. I dag vil Thomas gjerne lese ei bok på skolen. 8. I butikken kjøper han aldri sjokolade.

6) Ikke

1. I dag kommer ikke Tor til Oslo. 2. I dag kommer han ikke til Oslo. 3. I går var ikke barna hjemme. 4. I går var de ikke hjemme. 5. Jeg hører ham ikke. 6. Hun ser ikke mannen. 7. Spiste du ikke pizzaen? 8. Spiste ikke Fredrik pizzaen? 9. Spiste du den ikke? 10. Spiste ikke Fredrik den. / Spiste Fredrik den ikke?

7) Leddsetninger

1. [at] oppgaven ikke er vanskelig. 2. [fordi] han ikke har melk hjemme. 3. [om] hun aldri har vært i utlandet. 4. [om] dere også skal til London. 5. [fordi] mannen alltid spiller golf på lørdager. 6. [fordi] jeg gjerne vil ha en is. 7. [om] Arne ikke drikker kaffe. 8. [at] du ikke har tid nå. 9. [at] han aldri spiser brunost. 10. [om] Jens alltid er hjemme. 11. [fordi] han alltid skriver gode tekster. 12. [om] du også vil ha litt te.

8) Leddsetningen først

1. Hvis jeg får tid, kommer jeg. 2. Når hun trener så mye, blir hun sterk. 3. Siden du hjalp meg, skal jeg hjelpe deg. 4. Da de vant konkurransen, ble de veldig glade. 5. Før det begynner å regne, skal vi gå og bade. 6. Selv om det var kaldt, var det fint vær i går. 7. Siden de ikke hadde råd, kunne de ikke reise. 8. Hvis du gjør oppgaven riktig, er du flink. 9. Når norskkurset er slutt, blir jeg alltid trist. 10. Fordi det ikke er flere oppgaver, stopper vi nå.

9) Referat

1. Per spør om jeg liker sjokolade. 2. Anne sier at hun ikke vil lese boka. 3. Du spør hvor jeg kommer fra. 4. Hun sier at bilen hennes ikke starter. 5. Han forteller at det kanskje blir sol. 6. De sier at de ikke kan besøke oss nå. 7. Boris spør om jeg kan hjelpe ham. 8. Du synes at faren din er gammel.

10) Som-setninger

1. som heter Fido, 2. som er ganske gammel, 3. som jeg liker, 4. som jeg ikke likte, 5. som ikke var så pen, 6. som aldri vil gifte seg, 7. som de også besøkte i fjor, 8. som alltid spiller musikk

11) Som-setninger

1. som jeg bor i. / hvor jeg bor. / der jeg bor. 2. som du snakket med. 3. som jeg tenker på. 4. som hun jobber på. / hvor hun jobber. / der hun jobber. 5. som sønnen min alltid kjører i. 6. som de skal flytte inn i i morgen. 7. som boka ligger på. / hvor boka ligger. / der boka ligger. 8. som han ikke snakker med.

12) Indirekte spørsmål

1. hva som er best, 2. hva du liker best, 3. om han heter Jakob, 4. hvor mange som kommer, 5. hvor de bor, 6. om du kommer fra Bergen, 7. hvilken buss du må ta, 8. hvem du ringte til, 9. hvem som ringte til deg, 10. om denne boka er god, 11. hva som skjedde, 12. om det blir regn i morgen.

13) Det-setninger (presentering)

1. Det sitter en mann i parken. 2. I parken sitter det en mann. 3. Det tar mye tid å lære et språk. 4. Ligger det ei avis på bordet? 5. Det er riktig at hun er flink. 6. Det kommer tre gutter på veien. 7. Det er morsomt å danse. 8. Er det vanskelig å spille sjakk?

14) Det setninger (utbryting)

1. Det er Mette som løper fortest. 2. Det er en telefon han har i lomma. 3. Det var en artikkel hun skrev. 4. Det var hun som skrev artikkelen. 5. Var det hun som skrev artikkelen? 6. Var det en artikkel hun skrev? 7. Det er i morgen vi skal reise. 8. Er det Petter som kommer der borte? 9. Hvem er det som kommer der borte? 10. Det er Joakim som har laget maten. 11. Hva er det Joakim har laget? 12. Det var i Nordre gate de bode.

15) Repetisjon – forskjellige setninger

(1) Han vil gjerne lese ei bok i dag. (2) I dag vil han gjerne lese ei bok. (3) I dag vil han gjerne

lese ei bok som er interessant. (4) I dag vil han gjerne lese ei bok som kanskje er interessant. (5) Han vil gjerne lese ei bok i dag fordi han ikke skal på jobb. (6) Fordi han ikke skal på jobb, vil han gjerne lese ei bok i dag. (7) Jeg sier at han gjerne vil lese ei bok i dag. (8) Vil han gjerne lese ei bok i dag? (9) Hvem vil gjerne lese ei bok i dag? (10) Jeg spør hvem som gjerne vil lese ei bok i dag. (11) I dag er det han som gjerne vil lese ei bok. (12) Det er i dag han gjerne vil lese ei bok.

16) Hva står det her?

1. Anna skriver ofte e-post til vennene sine. 2. Om vinteren går jeg på ski hver dag. 3. Jeg kommer ikke på skolen i dag. 4. Den siste uka har ikke læreren gitt elevene lekser på skolen. 5. I morgen skal det kanskje regne mye.

6. Petter er alltid snill, og Jan er også hyggelig. 7. Erik likte filmen i går, men Tom likte den ikke. 8. Nå er de sultne, for de har ikke spist siden frokost. 9. Skal vi reise til Paris i ferien, eller skal vi heller reise til Roma? 10. Jeg har en varm jakke på meg, så jeg fryser ikke.

11. Trinne kunne ikke komme fordi hun ikke hadde tid. 12. I går sa Ola til meg at han gjerne ville besøke oss. 13. I det huset bor det en kvinne som alltid er veldig hyggelig. 14. Jeg traff en mann på butikken i går som jeg gjerne vil snakke mer med. 15. I sommer har de lyst til å reise til Italia hvis det ikke blir for varmt der.

16. Da skole var slutt, gikk han hjem. 17. Siden jeg ikke har bil, må jeg alltid reise med bussen. 18. Når det er kaldt ute, må jeg ha på meg varme klær / ... varme klær på meg. 19. Fordi arbeidsledigheten er stor her nå, ønsker mange å flytte til byen. 20. Selv om det ofte regner ute om kvelden, liker de ikke å sitte inne.

21. Han ville også se filmen fordi alle likte den godt, men da han hadde sett den, likte han den ikke. 22. Selv om han var flink, ble hun irritert fordi han ofte spilte gitar om natta, og da kunne hun ikke sove. 23. Norsk grammatikk kan være vanskelig før vi har lært det, men når vi kan det, er det ikke vanskelig. 24. Når de har sommerferie, reiser gjerne mange nordmenn til utlandet, men mange blir også hjemme fordi de ikke har råd til å reise. 25. Hun spurte hvem som skulle komme på festen fordi hvis Jakob ikke kom, ville heller ikke hun komme.

17) Konjunksjoner og subjunksjoner

1. at, 2. og, 3. om, 4. fordi/siden, 5. men, 6. eller, 7. når/hvis, 8. om, 9. mens/når, 10. før/når/fordi, 11. selv om, 12. så

18) Hvis eller om?

1. Hvis, 2. hvis, 3. om, 4. hvis, 5. om, 6. om, 7. hvis, 8. om

19) At eller som?

som, at, som, at, at, som, at, som, at, at

20) Når eller da?

1. da, 2. når, 3. Da, 4. når, 5. Når, 6. da, 7. Da, 8. Når, 9. når, 10. når, 11. da, 12. Da

21) Verbets posisjon

1. han var, 2. var han, 3. var han, 4. han var, 5. han var, 6. han var, 7. han var, 8. han var, 9. var han, 10. var han, 11. var han, 12. var han, 13. han var, 14. var han, 15. var han

22) Så

1. De var der i fire dager, så de opplevde mye. 2. De så på Stortinget. Så besøkte de Akershus festning. 3. De liker å kjøpe klær, så de dro på shopping, 4. De dro på shopping. Så gikk de i teateret. 5. De løp så de ikke skulle miste bussen. 6. Språket var vanskelig, så de forstod ikke alt.

23) Kronologi

1. Først spiser hun frokost. Så går hun til skolen. 2. Først drikker foreldrene kaffe. Etterpå slapper de av. 3. Først ser hun en film. Etter filmen legger hun seg. 4. Etter frokost vasker Maria sønnen. Så tar hun på ham klær.

24) Kronologi

1. Vi skal diskutere filmen etter at / når vi har sett den. 2. Vi skal dra til Oslo etter at / når vi har besøkt Bergen. 3. De skal kjøpe ei bok etter at / når de har kjøpt ei avis. 4. De skal gå etter at / når de har syklet litt. 5. De skal spise lunsj etter at / når de har vært på et møte. 6. De skal skrive en tekst etter at / når de har diskutert oppgaven.

25) Årsaker

1. Per tok på seg støvler fordi han ikke ville bli våt. * Per ville ikke bli våt, så han tok på seg støvler. * Per ville ikke bli våt. Derfor tok han på seg støvler.
2. Jeg må være hjemme i dag fordi jeg må lese til eksamen. * Jeg må være hjemme i dag for å lese til eksamen. * Jeg må lese til eksamen. Derfor må jeg være hjemme i dag.
3. Billettprisen var for høy. Derfor reiste han ikke til USA. * Han reiste ikke til USA fordi billettprisen var for høy. * Han reiste ikke til USA på grunn av billettprisen. / På grunn av billettprisen reiste han ikke til USA.
4. Han måtte kjøpe melk også. Derfor gikk han tilbake til butikken. * Han måtte kjøpe melk også, så han gikk tilbake til butikken. * Han gikk tilbake til butikken siden han også måtte kjøpe melk.

26) Kontraster

1. Været var veldig dårlig, men de gikk en lang tur. * Været var veldig dårlig. Likevel gikk de en lang tur. * De gikk en lang tur selv om været var veldig dårlig.
2. Ida følte seg ikke bra. Likevel ville hun gå på festen. * Ida ville gå på festen selv om hun ikke følte seg bra. * Ida følte seg ikke bra, men hun ville gå på festen.
3. De har alltid mange problemer, men de er aldri triste. * De er aldri triste til tross for mange problemer. / Til tross for mange problemer er de aldri triste. * De er aldri triste selv om de alltid har mange problemer.

27) Adrian kjøper sko (eksempel)

Adrian drar til butikken fordi han må kjøpe nye sko. Han finner et par i skobutikken. De er

billige og pene, men de er ikke riktig størrelse. Adrian spør om de har størrelse 44. Selgeren sier at de ikke har det. Adrian prøver et annet par, men de skoene er ganske dyre. Han prøver skoene. De passer perfekt og de er gode. Adrian må ha gode sko fordi han går mye siden han ikke liker å ta bussen. Han spør om skoene er vanntette. Selgeren sier at de ikke er helt vanntette, men de fungerer i vanlig regn. Adrian sier at han tar dem.

Adrian betaler i kassa. Etterpå går han på en kafé fordi han er sulten. Han vil spise middag ute i dag selv om det kanskje dyrt. Han spør hva som er på menyen. Han kjøper en hamburger som ikke er så dyr. Adrian spiser hamburgeren, og etterpå går han hjem.

28) Nordmenns helse (eksempel)

Nordmenn lever ganske lenge, og de lever lenger nå enn for noen tiår siden. Færre dør av hjerte- og karsykdommer nå. Derfor øker gjennomsnittsalderen. Folk flest er fornøyd med helsa si. Nesten 80% sier at den er god, men 7% sier at den er dårlig. Kvinner har litt flere helseproblemer enn menn. Likevel lever kvinner litt lenger. De går oftere til legen, mens menn ofte venter for lenge. Mange leger mener at det er et problem, og de spør seg hva som er grunnen til det. De lurer på om menn kanskje er redde for å gå til legen.

29) En artikkel (eksempel)

En buss med 25 personer ble kapret på Filippinene mandag. Kapreren hadde jobbet som politimann og ville ha jobben sin tilbake.

Kapreren slapp løs ni gisler. Så angrep politiet bussen og begynte å skyte, men kapreren holdt gislene foran seg. Han drepte åtte gisler før politiet skjøt ham i hodet.

22 av passasjerene var fra Hong Kong. Kineserne er sinte på Filippinene, og reiseselskaper avlyser turer dit. Filippinsk politi innrømmer at de gjorde mange feil. Dessuten ble dramaet sendt på TV slik at kapreren kunne se hva politiet gjorde utenfor bussen.

Fire politimenn som ledet angrepet mot kapreren, får ikke jobbe mens saken etterforskes.

30) Komma

1. Vi trenger både mel, salt og melk. 2. I går så jeg en film, og etterpå gikk jeg en tur. 3. Han gjorde oppgaven, men han syntes at den var vanskelig. 4. Da de hadde spist middag, ryddet bordet og vasket opp, slappet de av. 5. Skal vi gå ut i kveld, eller vil du heller bli hjemme? 6. Den hvite kirka du ser der borte, ble bygget i 1835. 7. «Jeg vil gjerne ha et av de store, gule eplene», sa hun. 8. Ingen av vennene, verken Jan eller Per, ville bli med på kino. 9. Hvis du ikke kommer nå, går jeg alene. 10. Broren min, som heter Ottar, er eldre enn meg. 11. Alle studentene som kommer fra Italia, snakker italiensk. 12. Hun er glad i musikk og kan både synge, danse og spille gitar.

31) Misforståelser (eksempel)

1. Far la katten i den røde stolen. Da han kom tilbake, var katten/stolen borte. 2. Dette er en sang av Elvis. Jeg liker den/ham ikke. 3. Lise sier til Anne at hun liker mannen sin (= Lises mann) / mannen hennes (= Annes mann). 4. Ordføreren avduket statuen som er laget av Jensen, foran biblioteket.

32) Variasjon (eksempler)

1. Læreren syntes elevene var late. Foreldrene måtte være enige i at barna sa ifra om det,

mente Ola.

2. Jeg har det travelt, så jeg kan dessverre ikke komme på festen. Jeg har ekstra mye å gjøre *fordi* en kollega er syk. Dessuten har firmaet fått en ny kontrakt. Vi fikk den siden vi hadde det beste tilbudet. I tillegg må jeg passe ungene, for kona skal reise til Bergen på kvelden.

3. Veien var veldig våt på grunn av mye regn om natta. Jeg likte ikke våte veier, men jeg måtte gå til jobben. Veien var heldigvis ikke glatt, så jeg var sikker på at *det* skulle gå bra.

33) En kjempelang setning ... (eksempel)

Selv om været kan bli bedre, mener jeg at vi ikke bør dra på den fjellturen. Vi har ikke gode nok klær, og da kan vi komme til å fryse og bli syke. Da må vi være hjemme fra jobben bare fordi vi skulle gå opp på en dum fjelltopp for å se utsikten over byen. Dessuten hadde vi kanskje ikke sett utsikten fordi det var så mye tåke at vi ikke kunne se noe.

34) Politi-språk (eksempel)

Vi fant narkotika i bilen etter ulykken.